

REVOLUȚIA ROMÂNĂ VĂZUTĂ ÎN MASS-MEDIA MAGHIARĂ ȘI GERMANĂ

Tiananmen la Timișoara

Comunitatea internațională a urmărit cu deosebit interes transformările din România petrecute în decembrie 1989. Astfel mass-media a alocat spații largi pentru relatarea evenimentelor din țara noastră. Una dintre statele care a urmărit cu multă atenție și a transmis prin media și prin canale diplomatice informațiile obținute, mai departe, trăgând semnale de alarmă cu privire la evenimentele din țara noastră, a fost Ungaria.

Principalele cotidiene naționale maghiare, *Népszabadság* și *Magyar Hírlap*, au avut ca subiect central evenimentele din România.

Și în presa germană, a fostei Republici Federale Germane, au existat numeroase știri și chiar analize asupra evenimentelor din țara noastră încă din zilele de 19-20 decembrie 1989.

Datorită faptului că autoritățile din România încercau să ascundă și să refuze informarea comunității internaționale asupra evenimentelor din țară, Timișoara fiind izolată de restul țării iar mai apoi granițele României fiind închise, totuși pe diferite căi neoficiale, prin relatări telefonice, prin turiști care au apucat să iasă din țară sau prin alți martori oculari, știrile au ajuns la marile agenții de presă. Sigur că, datorită acestui blocaj informatic și lipsei unei reacții oficiale din partea autorităților românești, informațiile care ajungeau în străinătate erau în general neverificate și de multe ori false.

Unul din subiectele cele mai controversate care au iscat numeroase discuții a fost cel referitor la numărul morților din perioada 17-19 decembrie din Timișoara. Practic, în lipsa unor cifre oficiale, era imposibil să se poată face o estimare corectă a persoanelor ucise, rezultate în urma acțiunilor forțelor de represiune.

Impresia generală a celor care au participat la evenimentele din Timișoara a fost că numărul victimelor a fost mult mai mare decât au fost ele în realitate. Această impresie putea fi cauzată din mai multe motive: numărul impresionant de forțe care au fost dislocate în oraș; cantitatea mare de muniție folosită în acțiunile de represiune; faptul că cele mai violente acțiuni de represiune au avut loc după căderea întinericului și lipsa unor cifre oficiale.

Totuși surprinde, oarecum, claritatea unor știri care au ajuns în paginile unor cotidiene din Ungaria și din RFG, încă din zilele de 18 și 19 decembrie.

Am să citez câteva din știrile apărute pe această temă în presa maghiară și germană:

19 decembrie

NÉPSZABADSÁG

***Armata, scoasă împotriva demonstrațiilor din Timișoara
Granițele au fost închise - Poziția Parlamentului Maghiar***

Sursele oficiale de la București nu au dat niciun comunicat.

Sursele fac referire asupra faptului că soldații au fost aruncați în luptă împotriva manifestațiilor, în cadrul căreia se găseau manifestați de naționalitate română, maghiară și germană. Aceștia au strigat sloganuri împotriva lui Ceaușescu, au ars fotografiile lui Ceaușescu, au incendiat mașini și au fost devastate magazine. Informații precise despre morți și răniți nu sunt, dar unele surse vorbesc despre 300-400 de morți - informația provine

de la Radio Bremen - însă diaspora română din Paris consideră că această cifră este exagerată.

Este sigur, însă, că au fost închise granițele cu Ungaria și Iugoslavia, iar paza graniței cu Bulgaria și URSS a fost înăsprită. Paza aeroportului din București a fost întărită cu militari, iar din surse diplomatice am aflat că traficul turiștilor a fost întrerupt.

Cert este că Timișoara a fost înconjurată de blindate, căile de acces în oraș au fost blocate, iar legăturile telefonice au fost întrerupte. Mai multe surse susțin că manifestații au avut loc și la Arad, Brașov și Cluj. În situația creată, au fost semnalate mișcări ale forțelor de represiune.

Mai multe țări au atras atenția autorităților de la București asupra nerespectării drepturilor omului și a Convenției de la Helsinki. În Ungaria au avut loc mai multe demonstrații. Luni seara, în Piața Eroilor din Budapesta, la chemarea Frontului Democrat Român, au participat câteva zeci de mii de persoane și mai multe partide, inclusiv Partidul Socialist Maghiar.

Mai multe știri întăresc informația că soldații Ministerului Apărării Naționale au intervenit în forță împotriva demonstrațiilor, în sprijinul

orânduirii ceaușiste. Manifestanții au demonstrat împotriva evacuării forțate a pastorului reformat Tökés László și a familiei sale.

Sursele oficiale de la București nu au dat niciun comunicat.

„BILD“

Baionete contra poporului, 400 de morți?

Masacru în România

de P. Michalski și C. Sturm

Teroare sângeroasă în România: dictatorul Partidului Comunist, Ceaușescu, a dat ordin de suprimare a demonstrațiilor din orașele apropiate de graniță, Timișoara și Arad. Soldații au ieșit cu baionete ridicate contra poporului, au tras la întâmplare în mulțime. Scriitorul român Tötök a relatat la Radio Bremen că martori oculari i-ar fi comunicat că sunt până la 400 de morți și mai multe sute de răniți.

Tancurile au înconjurat Timișoara (350.000 de locuitori), în vestul țării; și în Arad, aflat la 60 de km, domnește forța militară. Regimul stalinist al lui Ceaușescu a închis granițele cu Iugoslavia și Ungaria.

„Süddeutsche Zeitung“, München, 19 dec. 1989

Demonstrații contra președintelui statului, Ceaușescu

Relatări despre sute de morți la protestele în masă din România

Unități ale armatei încercuiesc orașele Timișoara și Arad. Granițele cu Ungaria și Iugoslavia închise ! Mass-media mobilizează populația la „respectarea strictă a tuturor legilor ». Nicio luare de poziție de la București

MÜNCHEN (SZ) Valul protestelor cetățenești din Europa de Est a cuprins, acum, și România. În orașele Timișoara și Arad, în apropierea graniței maghiare, s-a ajuns, la sfârșit de săptămână, la puternice demonstrații de protest, cu mai mult de o mie de participanți, contra șefului statului român și al partidului, Nicolae Ceaușescu, și contra regimului comunist al acestuia. Cf. relatărilor neconfirmate, ar fi rezultat sute de morți și răniți. Granițele cu Ungaria și Iugoslavia au fost închise. Până acum nu au existat declarații ale autorităților române. Oricum, postul public de radio și ziarele au transmis apeluri în care populația era chemată „să respecte strict toate legile”.

„Frankfurter Rundschau“, 19 dec. 1989

Armata română înconjoară două orașe

Demonstrații înăbușite sângeros

20 decembrie

NÉPSZABADSÁG

*Comunitatea internațională condamnă vărsarea de sânge de la Timișoara¹
România și-a închis granițele*

Comunitatea internațională urmărește cu atenție evenimentele tragice din România. Pe plan internațional, autoritățile de la București sunt condamnate pentru vărsarea de sânge de la Timișoara. Nu se știe câți morți sunt. De la București nu se comunică nimic oficial. Granițele țării sunt închise, iar partea iugoslavă anunță că traficul pe Dunăre a fost restricționat.

În Ungaria au avut loc ample proteste. Nyers Resző, președintele Partidului Socialist Maghiar, a cerut

suspendarea relațiilor cu Partidul Comunist Român.

Oltvány Ottó, corespondentul nostru de la București, a relatat că ziarele centrale din București nu au amintit nimic despre evenimentele din Timișoara. El a confirmat, însă, campania demarată de București, prin care este atrasă atenția poporului asupra respectării legilor țării.

„Frankfurter Rundschau“, 20 dec. 1989

Martori oculari descriu atrocitățile din România

„Practic, domnește legea războiului”. Toate granițele inaccesibile

VIENA/ BUDAPESTA, 19 decembrie (AP/AFP/KNA/dpa/Reuter). Tulburările care au izbucnit după înăbușirea sângeroasă a demonstrațiilor din România, cf. informațiilor din țara aproape izolată de exterior, continuă și marți. În orașul Timișoara, cf. declarațiilor martorilor, informațiile despre numărul victimelor atacului polițienesc și militar sunt foarte diferite. Rapoartele neoficiale indicau de la mai multe zeci până la mai multe sute de

---

¹ NÉPSZABADSÁG, nr. 301/20.12.1989, pag. 1.

morți. Conducerea șefului statului și al partidului, Nicolae Ceaușescu, care se opune reformei, a închis, între timp, toate granițele cu străinătatea și a barat orașele agitate cu soldați și tancuri.

Conducerea română a făcut țara inaccesibilă pentru călătorii și jurnaliștii din străinătate, iar călătorii de tranzit relatează că domnește, practic, legea războiului. Marți au fost închise granițele cu Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria și Republica Sovietică Moldova. Un redactor al agenției moldovene de știri a relatat că de luni dimineața puteau trece granița sovieto-română spre Bulgaria, în coloane, doar călătorii de tranzit.

Și călătoriile organizate ale cetățenilor DDR spre România au fost, deocamdată, oprite, cf. unui comunicat al agenției de știri a DDR, ADN.

Tulburările la care, cf. comunicatelor existente, s-a cerut căderea lui Ceaușescu și au fost arse tablourile lui, au izbucnit când cetățeni de origine maghiară din Timișoara au încercat să zădărnicească deportarea pastorului persecutat de regim, Tökés László. În Banat, al cărui centru este Timișoara, trăiesc cei mai mulți din cei 1,7 milioane de maghiari ai României.

După informațiile prim-ministrului maghiar Miklós Németh, întreaga armată română se găsește în stare de alarmă, iar regiunea Timișoarei este ocupată complet de militari. În schimb, în Arad, unde s-a ajuns, de asemenea, la manifestații contra regimului, s-a restabilit liniștea; orașul este înconjurat de tancuri.

Zvonuri cf. cărora protestele s-ar fi extins și în Cluj, în Transilvania, nu au fost confirmate până acum. Trupele maghiare de grăniceri au comunicat că în localitatea Curtici ar fi năvălit oameni în biroul partidului și l-ar fi devastat. În mass-media românească nu s-a relatat despre tulburări.

În Timișoara s-au auzit, din nou, în noaptea de marți, împușcături. Acest lucru l-a relatat postul maghiar de radio, cf. unor călători maghiari și iugoslavi, care s-au aflat acolo în ultimele zile. După informațiile lor, „au fost uciși sute de oameni” în timpul atacului poliției și al armatei. În oraș a preluat, între timp, armata controlul, după ce poliția nu reușise să oprească demonstrațiile. Martori oculari au relatat despre percheziții sistematice ale caselor și despre primele execuții ale demonstranților.

Postul maghiar de radio a transmis marți dimineața o convorbire telefonică cu un locuitor al Timișoarei. Când acesta a început să relateze despre împușcături pe stradă, s-a întrerupt legătura. Un maghiar ale cărui rude sunt medici în Timișoara a indicat, cf. spuselor acestora, că numărul morților ar fi de 3-400. Studenții arabi, care, după propriile informații, și-au făcut practica într-un spital al orașului, vorbeau de până la 1.000 de morți în morgă. Un student grec a aproximat numărul victimelor până la 600.

Un alt martor ocular, un medic, a spus că soldații au tras fără somație în mulțime. „Cei din primele trei rânduri s-au prăbușit, morți sau răniți. S-a iscat panică, unii voiau înapoi, mulțimea împingea de la spate. Au fost oprite mașini particulare și au fost încărcăți morții și răniții în portbagaje.” După acest masacru, care a avut loc cam la 500 m de centrul orașului, el a văzut „pretutindeni sânge, de jur-împrejur, erau bucăți sfâșiate de îmbrăcăminte”. Noaptea s-a auzit foc de mitralieră până la ora 4.00.

Dimpotrivă, episcopul catolic maghiar din Szeged, Gyulay Endre, a cărui dieceză se află la granița cu România, n-a putut să confirme informațiile despre sute de morți. Din relatările a 30-40 de fugari care au venit luni din România, el știe doar de doi morți. Au fost împușcați un bărbat de 29 de ani și o bătrână. Cu toate acestea, el a caracterizat situația din Timișoara ca extraordinar de dramatică. Forțele de securitate ar fi băgat în luptă vehicule blindate. După declarațiile fugarilor, oamenii loveau „cu lanțuri și bastoane soldații. Aveai sentimentul că ar fi război”, a spus Gyulay. „Încordarea populației este extraordinar de mare. Inițial, 300 de oameni ar fi format un cordon în jurul parohiei comunității reformate din Timișoara, pentru a împiedica arestarea și transportarea pastorului Tökés László. Mii de bărbați și femei s-ar fi alăturat apoi. Ce s-a întâmplat, între timp, cu românul de origine maghiară Tökés László, nu se știa marți.

Șeful statului român și al partidului, Nicolae Ceaușescu, a descris România, în acest timp, la vizita sa în Teheran, ca o țară stabilă și echilibrată și a păstrat tăcerea în legătură cu tulburările sângeroase. În discursul său, transmis fragmentar de către agenția oficială de presă Agerpres, a avertizat, global, asupra oricărei intervenții din afară.

Cei 12 miniștri de externe ai Comunității Europene au condamnat marți, la Bruxelles, într-o declarație, „represiunea brutală” a manifestațiilor de protest“. Doar România a întors spatele îndatoririlor convenite la conferința KSZE în domeniul drepturilor omului. Regimul român cunoaște doar un răspuns la dorința legitimă de libertate a poporului său: forța. Miniștrii Comunității Europene și-au rezervat dreptul de a lua „măsurile potrivite”, în funcție de evoluția ulterioară a situației.

Și parlamentul polonez a protestat contra înăbușirii protestului. Autoritățile române au fost condamnate, într-o rezoluție unanimă, pentru intervenția forțelor armate contra demonstrațiilor neînarmați. România a reacționat cu „o extraordinară brutalitate” și a tras chiar și în copii.

„Die Welt”, Bonn, 20 dec. 1989

În nebunia puterii, Ceaușescu își pierde simțul realității României

În ciuda unei atrocități crescânde, strigătul libertății nu poate fi reprimat

Carl Gustav Ströhm, Viena

Atrocitatea aproape completă din exterior, cu care regimul de la București a reacționat la recente tulburări din Timișoara, Arad și alte orașe, are deja tradiție în țara lui Ceaușescu. Când neîndrăgiții vecini maghiari și-au desființat, recent, faptic, partidul comunist, conducerea de la București a ordonat deja, temporar, închiderea graniței - probabil de teamă că bacilul anti-sau postcomunismului poate să pătrundă din Ungaria și în România.

Izolarea aproape totală a României de sub Ceaușescu, atât de Vest, cât și de Est, te face ușor să uiți că totul a început, inițial, altfel. Când, în 1965, Nicolae Ceaușescu, pe atunci încă relativ tânăr, la 47 de ani, care apăruse din organizația comunistă de tineret, a venit ca succesor al decedatului șef al Partidului Comunist, Gheorghe Gheorghiu-Dej, mulți tovarăși din Partidul Comunist au considerat asta o soluție de tranziție. Această tranziție durează, de atunci, deja de un sfert de secol.

Dar și populația României a așteptat, pe atunci, de la noul om, o îmbunătățire a condițiilor de viață și o liberalizare politică. Faptul că Ceaușescu s-a comportat critic cu Uniunea Sovietică și a căutat sprijinul Vestului a părut să confirme aceste speranțe. Astăzi, aproape s-a uitat că, în 1967, România a fost singura țară din Pactul de la Varșovia care a inițiat, fără condiții preliminare, relații diplomatice cu Bonnul, că România s-a opus, ca singură membră a Pactului de la Varșovia (în afară de Albania, dar aceasta reprezintă un caz special), să ia parte la invazia Cehoslovaciei, că în 1969, încă în umbra evenimentelor de la Praga, președintele Statelor Unite, Nixon, a fost primit triumfal la București.

Sub Ceaușescu a continuat rezistența României contra politicii sovietice de integrare în **RGW**, demarată deja la începutul anilor '60. Deja Gheorghiu-Dej îi reproșase Uniunii Sovietice că a vrut să folosească România ca furnizor de materii prime și alimente și să-i interzică țării o dezvoltare industrială proprie.

Cum s-a ajuns la transformarea României dintr-o țară cu speranțe sigure în deșertul totalitar de astăzi? A fost, în primul rând, persoana șefului partidului: Nicolae Ceaușescu s-a dovedit un politician abil, dar chinuit de neîncredere - probabil asta a fost moștenire balcanică - credea doar în puterea lui absolută. Astfel, el a înlocuit aparatul de partid și de stat cu membri ai clanului său de familie, și i-a acordat soției sale, Elena Ceaușescu, o influență fatală asupra problemelor de partid și de stat. În afară de asta, Ceaușescu s-a dovedit a fi un om care și-a format întreaga experiență politică în aparatul Partidului Comunist. Îi lipsea simțul toleranței politice sau naționale. Așa a

început el să orienteze politica de independență națională pe o linie comunist-naționalistă românească.

S-a dovedit fatal faptul că Ceaușescu, prin criza petrolului și prin greșeli în politica de industrializare, s-a simțit dezamăgit, subiectiv, de către Vest. Speranța că creditele vestice și cooperările ar salva România și propriul ei regim nu s-a împlinit. Încercarea de a fundamenta viitorul României pe industria petrochimică s-a sfârșit cu un eșec. În 1983 s-a ajuns la o cotitură: Ceaușescu a întrerupt toate relațiile cu fondurile valutare internaționale, care i-au impus guvernului de la București condiții clare și dure pentru o redresare a economiei, și a început să achite datoria externă a României de 11 miliarde de dolari cu un efort puternic. Acest efort însemna o renunțare aproape completă la consum a populației. Din acea perioadă trăiește masa românilor într-o sărăcie și strâmtorare de neimaginat. Implacabila demență a economiei merge atât de departe, încât nu numai în România temperatura birourilor și a locuințelor nu avea voie să depășească 12 grade Celsius, ci și ambasadele românești din străinătate sunt oprite să-și mai încălzească încăperile.

Până atunci, Ceaușescu, care, cu anii, a devenit tot mai neîncrezător și mai represiv, a crezut că poate să țină totul sub control cu aparatul său polițienesc. În România, un agent secret câștigă, în mod obișnuit, mai mult decât un inginer-șef. Concomitent, șeful de partid și de stat și-a căutat consolarea în grandioase proiecte de construcție, cumva, o distrugere totală a vechiului București, în locul căruia au fost plasate construcții mărețe reci, monumente ale „Epocii Ceaușescu”. De mult și-au pierdut Ceaușescu și clanul său contactul cu realitatea. Dar acest lucru le-a fost fatal.

21 decembrie

NÉPSZABADSÁG

Lupte dramatice împotriva dictaturii ceaușiste²

Sosesc informații despre noi manifestații. La orele prânzului, manifestații au început să se adune din nou. Spre seară erau deja sute de mii de oameni pe străzile orașului. Printre manifestați au fost văzuți și militari. S-au mai auzit focuri de armă sporadice, dar nu se știe cine a tras și în cine s-a tras. În oraș circulau diferite știri alarmante. Liniile telefonice nu funcționau, orașul fiind, practic, blocat. Pe căi ocolite, din surse diplomatice am aflat despre cererile demonstrațiilor. Ei cer

returnarea cadavrelor furate, restituirea lor familiilor îndoliate și autorizarea pentru înmormântarea lor. De asemenea, se cerea prezența primului-ministru Dăscălescu la fața locului. Manifestații au amenințat că vor arunca în aer uzina chimică din oraș, dacă nu se va da curs cerințelor lor.

Miercuri, pe străzile Bucureștiului era liniște. Din interiorul țării sosesc știri liniștitoare care, însă, nu pot fi verificate. Totuși, sunt informații potrivit cărora în marile orașe circulă patrute înarmate.

Seara, după ce s-a întors din Iran, Nicolae Ceaușescu s-a adresat țării prin intermediul radioului și televiziunii. El a catalogat evenimentele de la Timișoara ca fiind huliganice, fasciste și teroriste. Și a susținut că sunt acțiuni iredentiste și șovine, în spatele cărora se află agenți străini. El a afirmat, cu tărie, că țara își va apăra suveranitatea, independența și cuceririle socialiste. Totodată, a cerut ca armata să-și facă datoria față de țară și popor.

Un ziar iugoslav a afirmat că pastorul Tökés László a fost ucis în închisoarea din Timișoara. Ediția de miercuri a ziarului își susține afirmația pe baza unei telegrame cifrate trimise de un ziarist român. Acesta a comunicat știrea pe baza afirmației unui milițian care l-a identificat pe pastorul Tökés

---

² NÉPSZABADSÁG, nr. 302/21.12.1989, pag. 1.

László în închisoare. Milițianul a susținut că, în urma tulburărilor și a represiunii din oraș, și-au pierdut viața în jur de 2.000 de persoane.

Știrea morții pastorului Tökés László a fost întărită de Milan Opoczensky, secretar-șef al Organizației Mondiale a Reformaților.

Conform informațiilor sosite din România, au avut loc manifestații în Timișoara, Arad și Reșița.

Bild

România: baie de sânge, 2.500 de morți

Au fost împușcați copii

Serviciul secret arde cadavre

Indignare în toată lumea privind îngrozitoarea baie de sânge din România: doar în Timișoara au fost uciși 2.500 de oameni. Soldații au împușcat cu arme automate mulți copii care mășăluiau cu părinții lor în primele rânduri ale coloanei de demonstrați. Și 12 femei gravide în ultimele luni au fost ucise. Cadavrele au fost transportate de către Serviciul Secret în saci de gunoi și au fost arse.

15 fugari care au scăpat din masacru au cântat noaptea, în fața sârmei ghimpate de la granița maghiară, corul robilor din Nabucco lui Verdi.

„Allgemeine Zeitung”, 21 dec. 1989

Armata atacă la întâmplare și brutal

Timișoara pustie. Masacre în rândul populației neînarmate. Minoritățile, maltratate și persecutate

de la corespondentul nostru Gustav Chalupa

BUDAPESTA - În România s-a extins starea de necesitate în întreaga Transilvanie, partea țării la vest de Carpați. Șoferii relatează că începând de la Brașov, la toate încrucișările importante de drumuri, de-a lungul a 350 km până la graniță, au înaintat tancuri și au fost efectuate controale riguroase ale persoanelor. În apropiere de granița iugoslavă și ungară, acestea au fost mai frecvente și mai neplăcute. Întreaga circulație din jurul orașelor Timișoara și Arad a fost deviată. Cf. relatărilor agenției Taniug, în Arad s-a declarat grevă generală.

Un grup de la Caritas-ul austriac, întors din România, care adusese ajutoare în Banat și a fost surprins acolo de tulburări, relatează că centrul Timișoarei a fost complet devastat și unele blocuri de locuințe au ars. Ei au fost martori oculari ai demonstrațiilor la care Armata și Securitatea au deschis focul asupra a aproximativ 10.000 de demonstrați care treceau pe străzile

principale ale Timișoarei, strigând „Libertate!”, „Pace!”, „Jos Ceaușescu!”. Alți martori oculari care relatează din Szeged, Budapesta, Belgrad și Viena, confirmă cele mai groaznice temeri. Numărul victimelor ar putea fi de 2.000. Armata și Securitatea au năvălit într-o adevărată beție de sânge și au declanșat un masacru în rândul populației neînarmate. La întâmplare, sunt ridicați, maltratați și luați cu forța, de către forțele armate și polițienești, suspecti din case. Sunt urmăriți la graniță mai ales aparținători ai minorității germane, maghiare sau sârbe. Dar nici cu românii suspecti n-au făcut prea multe fașoane trupele azvârlite din Moldova în Banat și acționează cu toată brutalitatea.

Cf. declarației tatălui pastorului Tökés László, a cărui arestare declanșase sâmbătă primele tulburări în Timișoara, acesta este maltratată la audiere într-un lagăr militar și are un braț rupt. Și soția lui a fost snopită în bătaie. Ea era însărcinată în luna a șaptea și se poate să fi pierdut copilul. În timp ce tatăl lui Tökés László, în vârstă de 76 de ani, crede că fiul său a fost deportat în Moldova, publicația belgradeană *Expres Politika* presupune, cf. unor români de încredere, că a murit. Pastorul Tökés ar fi fost supus unor maltratări inumane.

„Frankfurter Allgemeine”, 21 dec. 1989

Demonstrații în mai multe orașe românești

Evident, mai mult de 1.000 de morți. Relatări despre incinerări de cadavre.

Discursul televizat al lui Ceaușescu. Proteste

VIENA, 20 decembrie. După sângeroasa înăbușire a demonstrațiilor contra regimului din orașul Timișoara, România se află în pragul unui război civil. Au fost anunțate demonstrații din mai multe orașe din țara aproape complet izolată de exterior. Românii în exil din Budapesta au relatat miercuri că populația din Timișoara și-a procurat arme și au izbucnit ciocniri armate. După informațiile agenției de presă Tanjug, ar fi fost uciși, în timpul tulburărilor, până marți seara, cam 2.000 de oameni. Agenția de știri a DDR, ADN, a relatat despre mai mult de 3.000 de persoane ucise. Valul de proteste s-ar fi extins, cf. Taniug, și la București, unde studenții s-ar fi declarat solidari cu demonstrații din Timișoara.

Deputatul sovietic Munteanu a relatat că oameni de încredere din România i-ar fi povestit despre demonstrații și în alte orașe. Astfel, cetățeni din Iași, aproape de granița sovietică, ar fi ars cărți ale șefului statului și partidului, Ceaușescu. Au fost anunțate tulburări și în Arad și Cluj. În Arad s-a declanșat greva generală. Timișoara, al cărei centru, cf. declarației unor martori oculari, nu mai este „decât o ruină”, și Aradul sunt, cf. informațiilor,

încă blocate de tancuri. Granițele țării sunt închise. O asistentă din Timișoara a relatat miercuri că în morga spitalului s-ar fi aflat mai mult de 300 de cadavre. Serviciul secret le-ar fi luat în saci de plastic, pentru a le arde. În alte relatări a fost vorba de o intervenție specială a forțelor armate românești contra ambasadei iugoslave, în care se refugiaseră nenumărați români.

Șeful statului și al partidului, Ceaușescu, a fugit miercuri înapoi în România din Teheran, unde se aflase trei zile pentru o vizită oficială. Curând după întoarcerea sa, Ceaușescu a învinuit străinătatea că a provocat demonstrațiile din Timișoara. „Serviciile secrete” străine și „imperialiștii” ar fi declanșat „acțiunile antinaționale și teroriste”, a spus el miercuri seara la București, într-un discurs transmis în toată țara. Ceaușescu le-a mulțumit expres soldaților. Ei „au adovedit multă răbdare” și „și-au îndeplinit îndatoririle față de patrie și față de realizările socialiste”.

Miercuri domnea confuzia asupra situației din țară. Taniug a relatat că forțele de securitate se află, în întreaga țară, în stare de alarmă. Radio Belgrad a comunicat miercuri după-amiază că mai mult de 50.000 de oameni au demonstrat pe străzile Timișoarei, iar poliția și armata n-ar fi intervenit.

„Die Zeit“, Hamburg, 22 dec. 1989

Revoltă contra „Conducătorului“

Tiananmen la Timișoara

Nicolae Ceaușescu ordonă suprimarea cetățenilor

de Matthias Naß

Lucrul de la care Erich Honecker nu s-ar fi dat în lături, la 9 octombrie în Leipzig, dacă nu l-ar fi împiedicat alții în ultimul moment, a devenit, în orașul românesc Timișoara, la sfârșitul săptămânii trecute, cumplită realitate: dictatorul român Nicolae Ceaușescu a înăbușit prima flacără a rezistenței contra bizarei sale dominații de familie cu „soluția chinezească”. Un masacru ca în Piața Păcii Cerești (Tiananmen): mai mult de o mie de oameni ar fi decimați, de duminică, în capitala Banatului, de către armată. O asemenea baie de sânge este fără precedent în Europa, de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Orașul ar fi complet distrus, a relatat cineva care a telefonat din Timișoara, marți seara, la televiziunea austriacă. Mai mult, ar fi fost cărați munți de cadavre pe camioanele armatei. Printre morți ar fi mulți soldați, care ar fi refuzat să tragă în compatrioții lor. Ar fi fost scoși oameni la întâmplare, din casele lor, și arestați. Și alți martori oculari, chestionați de jurnaliști la granița iugoslavă și maghiară, au relatat despre scene îngrozitoare de forță.

Până acum, schimbarea în Europa de Est a avut loc, după un asalt inițial al poliției, fără altă violență masivă. În Polonia conduce, între timp, un premier al Solidarității. În Ungaria s-a desființat Partidul Comunist. În DDR, Cehoslovacia și Bulgaria, moșnegii încremeniți din fruntea statului s-au retras. Pretutindeni, voința poporului și-a deschis calea pașnic. Acum, la sfârșitul acestui an agitat, intervenția groaznică, tot mai temătoare, a nemiloasei forțe de stat, Nicolae Ceaușescu însuși, izolat de mult de aliații proprii, a urmat exemplul criminal al lui Deng Xiaoping: când cetățenii au strigat libertate, a ordonat deschiderea focului.

Doar încă 15 ani ar trebui să rabde populația românească, le-a promis Ceaușescu, recent, celor 23 de milioane de supuși ai săi. În anul 2005 va fi atins marele țel: atunci, România socialistă va ajunge în „stadiul comunismului”. Până atunci, însă, țara va merge, neabătut, pe calea sa, va tinde, mai departe, „spre cele mai înalte culmi ale civilizației”. Delegații de la al XIV-lea Congres al comuniștilor români nu mai stăteau deloc pe scaune: îl ovaționau în picioare pe „Conducător”.

Unanimă, explozia de bucurie în palatul partidului, unanimă, realegerea lui Ceaușescu la „congresul marilor victorii ale socialismului în România”. Dar, afară, sărăcia cumplită a oamenilor care au perspectiva unei a șasea ierni de foamete. Jalnica realitate, abia ascunsă de către un regim cu propagandă bombastică și cu teroare brutală, a ieșit la lumină, la sfârșitul săptămânii trecute, prin protestul violent și deznădăjduit al cetățenilor din Timișoara.

Revolta s-a aprins la arestarea preotului Tökés László, care de mult intervenea curajos pentru drepturile minorității maghiare. La mijlocul lui octombrie s-a retras în sacristia bisericii sale, din calea atacului poliției secrete; mai departe, l-au protejat membrii comunității sale.

23 decembrie

MAGYAR HIRLAP

*Poporul român a învins dictatura lui Ceaușescu*³

Ieri, mișcarea populară a măturat dictatura ceaușistă

La prânz, răsculații au ocupat radioul și televiziunea și au comunicat că, împreună cu Corneliu Mănescu, au preluat puterea. Ceaușescu și soția au

---

³ MAGYAR HIRLAP, nr. 302/23.12.1989, pag. 1.

fost prinși în timp ce încercau să fugă și închiși într-un loc necunoscut. În unele orașe se mai aud focuri de armă, dar, în general, forțele armate s-au alăturat poporului. România și-a redeschis granițele, inclusiv cele cu Ungaria.

Aseară la București, confruntările dintre demonstrații și forțele loiale dictatorului au continuat.

În zori, la Cluj, au demonstrat în jur de 50.000 de oameni, care cereau demisia lui Ceaușescu, dar forțele de represiune au ripostat cu foc asupra mulțimii și, potrivit martorilor, au rezultat victime, morți și răniți.

Noaptea trecută, în centrul Bucureștiului, tancurile au intrat în plin în mulțime și au lovit mortal în jur de 20 de persoane.

În cursul nopții, forțele de represiune au încercat, fără succes însă, împrăștierea manifestațiilor din centru, chiar dacă au folosit și gaze lacrimogene. După împrăștierea fumului, manifestații s-au regrupat și au strigat: „Noi de aici nu plecăm! Noi suntem poporul!”. Spre dimineață, au apărut blindatele, care au încercat să elibereze centrul orașului de manifestații și s-au auzit și focuri de armă.

În acest timp, în toată țara au fost anunțate greve. În afara Bucureștiului, au fost greve la Timișoara, Cluj, Brașov, Craiova și în alte orașe mai mari. Muncitorii de pe platformele industriale au ocupat uzinele și au împiedicat pătrunderea forțelor de securitate în incinta lor.

Din relatarea unor martori, la Timișoara, în zilele trecute, numărul victimelor a crescut la 4.700 de morți.

Ieri dimineață, în jurul orei 8.00, în București, manifestații afluiu, din nou către centrul capitalei, cerând demisia lui Ceaușescu. În jurul orei 10, manifestații au ajuns în centrul orașului. Ei s-au îndreptat către Comitetul Central al partidului, care era apărat de tancuri.

Înainte de prânz, radioul și-a întrerupt programul pentru a comunica că pe tot teritoriul României a fost decretată starea de necesitate.

Armata, Ministerul de Interne și Gărzile patriotice au fost puse în stare de alarmă. Astfel, au fost interzise orice fel de întruniri sau deplasări în grupuri mai mari de patru, cinci persoane.

În uzine, directorii au fost obligați să asigure continuarea fluxului de producție.

Nu mult după aceea, radioul a anunțat că Vasile Milea, ministrul apărării naționale, a fost găsit vinovat pentru trădare, pentru că nu a condus în mod corespunzător represiunea demonstrațiilor, făcând, astfel, jocul imperialiștilor. La scurt timp au anunțat că Vasile Milea s-a sinucis.

În jurul prânzului, din centrul capitalei, au dispărut tancurile și forțele armate. Forțele revoluționare au ocupat radioul și televiziunea care, rapid, au

asigurat transmiteri în direct a cuvântării liderilor lor. Ei au revendicat puterea și au cerut înlăturarea totală a vechii conduceri.

Pe străzi, manifestații demonstau fără a fi împiedicați, defilând cu camioane și steaguri cu stema decupată. Tot la prânz, Mircea Dinescu, un opozant al regimului, a anunțat că Ceaușescu a renunțat la putere și că a fost înființat Frontul Salvării Naționale la care a aderat și Corneliu Mănescu, fost ministru de externe. Corneliu Mănescu a afirmat că personal a preluat puterea.

Despre Nicolae și Elena Ceaușescu, soseau știri contradictorii. Inițial, s-a zvonit că au fugit în Iran, mai apoi, că au pornit către China. La închiderea ediției, ne-a parvenit știrea că persoane de rang înalt din armată au cerut arestarea lui Ceaușescu care s-ar fi aflat la Aeroportul Militar Titu, știrea fiind transmisă și la televiziune.

La televiziune, generalul Nicolae Militaru a cerut, în calitate de conducător al armatei, ca toate forțele Ministerului Apărării să se retragă în cazărmi, să înceteze focul și să renunțe la crime. A mai spus că va fi anchetată moartea ministrului apărării, Vasile Milea, pentru că el nu putea fi trădător.

La Sibiu, prim-secretar a fost Nicu Ceaușescu, iar forțele de securitate se luptă cu armata.

La televiziune, în fața camerei, au apărut, rând pe rând, revoluționari. Cineva a cerut să se oprească distrugerile, pentru că, după unele informații, în oraș circulă grupuri de vandali, care fură din magazine. Miliția a anunțat că este alături de popor.

Un ofițer de armată, care avea acte în mână, a spus că a găsit documente în fața Comitetului Central și că ele nu trebuie distruse, ci păstrate, pentru că ar putea conține informații importante.

Spre sfârșitul zilei, a fost înființat Frontul Salvării Naționale, care a preluat problemele instituționale. Din ministere și sedii ale partidului, toți angajații au fugit. Ziarul Informația Bucureștiului a fost transformat în ziarul democratic Libertatea, care, în aceeași după-amiază, a scos prima ediție.

Poetul Mircea Dinescu, care a fost urmărit și a avut arest la domiciliu, a lansat apeluri la calm și liniște, la radio și televiziune, și a condamnat vandalizările din capitală.

La Timișoara s-au găsit două gropi comune, în care se aflau 632 de morți. Se încearcă identificarea lor.

Poporul român trăiește beția victoriei revoluției. Pe străzi circulă mașini cu steaguri tricolore, se bucură și fac cu mâna grupurilor de oameni. Trăiesc libertatea, bucuria victoriei, scandează numele Timișoarei și îi laudă eroii. Oamenii se felicită emoționați.

La televiziune, liderii revoluției și conducătorii armatei, în discursul lor, felicită poporul, mulțumesc luptătorilor și, separat, trimit salutări statelor socialiste și vecine, inclusiv Ungariei.

În București existau, deja, două organizații aflate în ilegalitate: Comitetul de Acțiune Democrat Român și Organizația Populară Revoluționară, care, împreună, au început protestele joi, în timpul adunării

populare organizate în sprijinul regimului ceaușist. Cele două organizații erau compuse, în mare parte, din muncitori tineri care și-au riscat viața în aceste evenimente.

Vineri, la ora 13.00, grănicerii români au luat legătura cu partenerii maghiari pentru a organiza fluidizarea traficului la frontieră. Cu actele în regulă, oricine poate intra în România.

Pe toată perioada acestor evenimente, nu s-au înregistrat victime în rândul cetățenilor maghiari aflați în România.

MAGYAR HIRLAP

Declarația Președinției Partidului Socialist Maghiar⁴

Președinția Partidului Socialist Maghiar a dat vineri o declarație cu privire la evenimentele din România.

În timpul plenarei Partidului Socialist Maghiar, a ajuns știrea despre transformările din România. Președinția își exprimă speranța că, după căderea regimului Ceaușescu, se vor face primii pași către democrație.

Președinția crede că, după schimbările petrecute în România, vor avea loc relații de apropiere între cele două state.

---

⁴ MAGYAR HIRLAP, nr. 302/23.12.1989, pag. 3.

27 decembrie

MAGYAR HIRLAP

Tiranii au fost condamnați la moarte și executați⁵

Noua conducere din România este recunoscută pe plan internațional

În aprilie vor avea loc alegeri libere. Ajutoarele afluiesc spre România

Telegrama adresată de Szűrös Mátyás și Németh Miklós lui Ion Iliescu și Petre Roman

Luni dimineața, Nicolae Ceaușescu, fost președinte și conducătorul partidului, a fost adus în fața tribunalului militar extraordinar și, în aceeași zi, a fost executat. Primul punct al acuzații s-a referit la uciderea a peste 60.000 de persoane. A fost executată și Elena Ceaușescu. Avea familia, aflată în conturi din Elveția, a fost blocată.

Președinte al Frontului Salvării Naționale a fost ales

Ion Iliescu, iar Petre Roman a fost desemnat prim-ministru.

Mărți la București se mai auzeau doar împușcături izolate.

S-a constituit Uniunea Democrată Maghiară din România.

28 decembrie

MAGYAR HIRLAP

În București se reinstalează pacea.⁶

Sergiu Celac este noul ministru de externe. Contradicții între grupările teroriste.

⁵ MAGYAR HIRLAP, nr. 303/27.12.1989, pag. 1.

⁶ MAGYAR HIRLAP, Nr. 304/28.12.1989, pag. 1, 2

În România, ultimele 24 de ore au trecut relativ mai liniștite, auzindu-se doar izolat focuri de armă. Bucureștiul începe să prindă, din nou, viață.

Din Timișoara, corespondenții agențiilor de presă încearcă să trimită informații cât mai echilibrate.

Sergiu Celac a fost numit ministru de externe, iar pastorul Tökés László a fost repus în drepturi.

După unele informații, între grupările teroriste a intervenit un război intern, oamenii Securității încercând să provoace panică prin lansarea unor zvonuri alarmiste și prin acțiuni de gherilă.

Consiliul Frontului Salvării Naționale a emis o hotărâre prin care sunt înființate în toată țara tribunale militare care să judece, în regim de urgență, pe cei care nu depun armele până în această după-amiază.

La Timișoara situația s-a echilibrat în ultimele zile și viața a revenit la normal, afirmă Lorin Fortuna, liderul Frontului Democrat din Timișoara. Aceasta a fost prima organizație înființată în timpul revoluției. Fortuna a anunțat că sunt 60 de membri înscriși, ei fiind, în majoritate, români, dar sunt și doi de naționalitate maghiară, doi germani și un sârb. Frontul Democrat este susținut și de foștii membri ai Partidului Comunist Român, care au ieșit din partid. Fortuna a spus că la conflict au participat și patru libieni însă nu se cunoaște dacă aceștia se aflau în slujba lui Ceaușescu sau aparțineau guvernului libian.

După luptele din Cluj, 24 de eroi au fost înmormântați. În zilele revoltei împotriva dictaturii, oamenii Securității au ucis câteva sute de persoane. Cei 24 de martiri au fost conduși pe ultimul drum de peste 3.000 de persoane. În oraș a fost liniște, doar la periferii s-au mai auzit focuri de armă izolate.

La Arad, adepții dictatorului au pornit miercuri un atac asupra poștei centrale. Astfel, în centrul orașului au fost întrerupte legăturile telefonice.

Conducerea Ministerului Apărării Naționale a atenționat populația să nu se apropie, pe timpul nopții, de orașul Sibiu, deoarece grupări ale Securității sunt ascunse în zonă și deschid focul asupra celor care încearcă să pătrundă în oraș. După cum se știe, Nicu Ceaușescu, fiul fostului „Conducător”, a fost prim-secretar în Sibiu.

Zilele trecute, un cetățean italian și-a pierdut viața în timpul luptelor din București. Din spusele ministrului de externe italian, Francesco Rancati, de 42 de ani, a murit într-un accident. Rudele îndoliate susțin că lunetiștii ar fi împușcat bărbatul la periferia capitalei. Ziarele italiene nu știu, deocamdată, cu ce scop se afla Rancati la București.

În încheiere vreau să menționez că traducerile din limba germană au fost realizate de doamna Adina Abruda, iar fondul documentar este din arhiva Centrului de Documentare, Cercetare și Informare Publică Memorialul Revoluției din Timișoara.